

Turčišće – Goričan Archaeological Park / Domašinec and Turčišće in Light of Archaeological Finds

Domašinec and Goričan counties are located in the lowland part of Međimurje, rich in archaeological heritage from Prehistory and Antiquity to the Middle Ages and Modern Period. In 2013, Croatian Conservation Institute started the *Turčišće – Goričan Archaeological Park* project to investigate the rich, if not well known, archaeological heritage of the region and present it to the public. The majority of researched sites is located in the area around Domašinec and Turčišće in the County of Domašinec.

The earliest finds from the region are remains of a copper age Baden culture settlement, from the middle of the 4th millennia BCE. Finds of the Litzen and Urnfield culture settlements tell a story about life during the Copper Age in periods from the mid-19th and 18th century BCE and the 13th to 9th centuries BCE. The continuity of life in the area is confirmed by the presence of early iron age Martijanec – Kaptol cultural group. In fact, one of the most well-known sites of that group is a tumuli necropolis in Močvare near Turčišće. The arrival of Celts in the area during the 4th century BCE marks the beginning of Late Iron Age and the intensification of habitation, corroborated by findings of settlements and cemeteries.

Roman conquest of the area marked the end of Prehistory and the beginning of Antiquity. The area of present-day continental Croatia, including Međimurje, became part of the Roman Empire after the end of the Batonian war (*Bellum Batonianum*) in 9 CE and the province of Pannonia was established. The conquered area was soon Romanised and urbanized. Along the Roman roads in Romanized territories, countryside villas (*villa rustica*) were built as a common form of populating rural areas. The remains of two such villas were found in

Domašinec County, suggesting the vicinity of a Roman road connecting Roman cities along the ancient Amber Road with *Aquincum* (Budapest).

Currently, the oldest medieval site in Domašinec County is dated to the High Middle Ages. The site contains the remains of a 12th-century hillfort and is located in Gradišće near Turčišće. It is situated on an elevated central plateau protected by two circular ditches, once filled with water, and a rampart. A wooden structure with walls covered with clay soil used to stand in the centre of the plateau. That architectural style survives in the Međimurje region to this day in form of a traditional thatched cottage (*šopana hiža*). Historical and archival research indicates that the hillfort was the seat of the Domaš Family, members of the lower nobility in Međimurje, whose name was preserved in the name of the settlement. The hillfort was destroyed in a fire in the mid-13th century when the family name vanished from historical records.

The local community is actively participating in the presentation of the hillfort *in situ* reconstruction project to revive part of the Domašinec history and depict the way of life of Croatian lower nobility during the High Middle Ages.

The Turčišće – Goričan Archaeological Park project brought numerous new discoveries about the archaeological heritage in the region, significantly expanding the map of known archaeological sites. Among the researched sites, medieval hillfort near Turčišće stands out. By constructing its ideal reconstruction in the context of an archaeological park, part of the medieval history of Međimurje will be presented to the public.

Izdavač: Hrvatski restauratorski zavod, www.h-r-z.hr / Za izdavača: dr. sc. Tajana Pleše / Stručni tim: dr. sc. Marijana Krmpotić; Lea Čataj, Ivana Hirschler Marić, Petar Sekulić / Fotografije: dr. sc. Marijana Krmpotić, Ivana Hirschler Marić, Jurica Škudar; David Bergant / Autor teksta: dr. sc. Marijana Krmpotić / Lektura: Rosanda Tometić / Prijevod: Danijel Lončar / Grafičko oblikovanje i priprema za tisak: Ljubo Gamulin / Tisak: Novi val d.o.o. / Naklada: 500 / Zagreb, kolovoz 2018.

Publisher: Croatian Conservation Institute, www.h-r-z.hr / For the publisher: Tajana Pleše, PhD / Expert team: Marijana Krmpotić, PhD; Lea Čataj, Ivana Hirschler Marić, Petar Sekulić / Photos: Marijana Krmpotić, PhD, Ivana Hirschler Marić, Jurica Škudar; David Bergant / Author: Marijana Krmpotić, PhD / Proofreading: Danijel Lončar / Translation: Danijel Lončar / Graphic design and prepress: Ljubo Gamulin / Printed by: Novi val / Edition: 500 / Zagreb, August 2018

Arheološki park Turčišće – Goričan / Domašinec i Turčišće u svjetlu arheoloških nalaza

Turčišće – Goričan Archaeological Park / Domašinec and Turčišće in Light of Archaeological Finds

Arheološki park Turčišće – Goričan / Domašinec i Turčišće u svjetlu arheoloških nalaza

Područje Općine Domašinec i Općine Goričan smješteno je u nizinskom dijelu Međimurja, izuzetno bogatom arheološkom baštinom iz različitih razdoblja, od prapovijesti preko antike do srednjeg i novog vijeka. U svrhu istraživanja bogate, a nedovoljno poznate arheološke baštine toga kraja te njezina predstavljanja široj javnosti, Hrvatski restauratorski zavod je 2013. godine pokrenuo program *Arheološki park Turčišće – Goričan*. Najveći dio istraženih nalazišta smješten je na području oko Domašince i Turčišća, naselja u Općini Domašinec.

Najstarije nalaze s toga prostora čine ostaci naselja badenske kulture bakrenog doba, koji datiraju iz sredine 4. tisućljeća pr.n.e. O životu tijekom brončanog doba svjedoči nalaz naselja licenskokeramičke kulture iz razdoblja između sredine 19. i 18. stoljeća pr.n.e., kao i naselja i kulture polja sa žarama iz razdoblja od 13. do 9. stoljeća pr.n.e. Nastavak života na tom prostoru prati se u okvirima stariježeljeznodobne kulturne grupe Martijanec – Kaptol, a jedno od najpoznatijih nalazišta te grupe je nekropola tumula na nalazištu Močvare kod Turčišća. Dolaskom Kelta na te prostore, tijekom 4. stoljeća pr.n.e., počelo je mlađe željezno doba, a pronađena naselja i groblja svjedoče o intenzivnoj naseljenosti tijekom navedenog razdoblja.

Rimska osvajanja tih prostora označila su kraj prapovijesti i početak antičkog razdoblja. Prostor današnje kontinentalne Hrvatske, uključujući Međimurje, pripojen je Rimskom Carstvu nakon što je ugušen ustanak Batona (*Bellum Batonianum*) 9. godine te je osnovana provincija Panonija (*Pannonia*). Uslijedila je romanizacija i urbanizacija osvojenog područja. Uz rimske su ceste u romaniziranim sredinama bile podizane rustične vile (*villa rustica*), kao uobičajen oblik naseljavanja ruralnih područ-

ja. Na području Općine Domašinec pronađeni su ostaci dviju takvih vila, a sasvim je sigurno u blizini prolazila rimska prometnica koja je povezivala rimske gradove na trasi starog Jantarskog puta s Akvinkom (*Aquincum*, Budimpešta).

Najstarije do sada istraženo srednjovjekovno nalazište na području Općine Domašinec datirano je u razvijeni srednji vijek. Riječ je o ostacima gradišta podignutog u 12. stoljeću u blizini Turčišća na položaju Gradišće. Činio ga je središnji uzdignuti plato zaštićen dvama kružnim opkopima koji su se punili vodom i zemljanim nasipom. Na središnjem platou nalazio se drveni objekt čiji su zidovi bili oblijepljeni zemljom. Sličan način gradnje održao se tijekom stoljeća u međimurskoj tradicijskoj arhitekturi šopanih hiža. Povijesno-arhivska istraživanja upućuju na to da je gradište bilo sjedište obitelji Domaša, pripadnika međimurskog nižeg plemstva, čije je ime ostalo sačuvano u nazivu današnjega naselja. Sredinom 13. stoljeća gradište je stradalo u požaru, a iz povijesnih se vrela otada gubi ime obitelji Domaš.

Lokalna zajednica aktivno se uključila u projekt prezentacije rekonstrukcije gradišta *in situ* kako bi se oživio dio povijesti naselja Domašince i prikazao način življenja nižeg hrvatskog plemstva u razvijenom srednjem vijeku.

Projekt Arheološkog parka Turčišće – Goričan donio je brojna nova saznanja o arheološkoj baštini toga područja, znatno upotpunjujući kartu poznatih arheoloških nalazišta. Svojom važnošću među istraženim se nalazištima izdvaja srednjovjekovno gradište kod Turčišća. Izgradnjom njegove idealne rekonstrukcije u sklopu arheološkog parka široj će se javnosti prezentirati dio srednjovjekovne prošlosti Međimurja.

Bakreno doba (eneolitik)

4500 /
2700 pr.n.e.

Brončano doba

2600 /
850 pr.n.e.

Željezno doba

850 pr.n.e. /
9 n.e.

Antika

9 /
476

Srednji vijek

476 /
1492

